

FLORIAN HUCHARD

De wereld van het Afrikaanse kind

*Basishandboek
interculturele bemiddeling in
sub-Saharische culturen*

06.04.2019

BRUSSEL

Eerste druk: augustus 2023

Eindredactie: Florian Huchard
Omslagontwerp: Florian Huchard
Uitgever: Florian Huchard



www.florianhuchard.be

© Florian Huchard

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of
openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch,
mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder
voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

Inhoudstafel

Inhoudstafel	3
Inleiding	13
<i>De Afrikaanse gemeenschap in Brussel</i>	<i>13</i>
<i>De functie van intercultureel bemiddelaar binnen de CLB-werking.....</i>	<i>16</i>
<i>De rol van een intercultureel bemiddelaar in de zorginstellingen</i>	<i>17</i>
<i>Andere representaties en de nood om die te ontleden voor de dagelijkse praktijk van de centra voor leerlingbegeleiding</i>	<i>18</i>
DEEL I:	21
Socio-culturele dynamieken in Afrikaanse culturen	21
Hoofdstuk 1: De wereld van het Afrikaanse kind	22
1.1 <i>Introductie</i>	<i>22</i>
1.2 <i>Bestaat er in Afrikaans perspectief dan maar één representatie van het kind?</i>	<i>24</i>
1.3 <i>Doel van dit boek</i>	<i>25</i>
1.4 <i>Begrippenkader</i>	<i>26</i>
Hoofdstuk 2: Het individu versus de maatschappij.....	31
2.1 <i>Een communautaire levensstijl</i>	<i>31</i>
2.2 <i>Gevolgen van de communautaire levensstijl</i>	<i>33</i>
2.2.1 <i>Zichzelf voorstellen</i>	<i>33</i>
2.2.2 <i>Weinig individuele stimulering</i>	<i>34</i>
2.2.3 <i>Het nemen van beslissingen</i>	<i>34</i>
2.3 <i>De opvoeding</i>	<i>35</i>
2.3.1 <i>Definitie van opvoeding</i>	<i>35</i>
2.3.2 <i>De gezamenlijke opvoeding</i>	<i>35</i>
2.4 <i>Het concept 'familie'</i>	<i>38</i>
2.4.1 <i>Gezin vs. familie</i>	<i>39</i>
2.4.2 <i>Samenstelling van de familie</i>	<i>40</i>
2.4.3 <i>Familie of geen familie?</i>	<i>41</i>
2.5 <i>Opvoedingsverantwoordelijkheden van de gezinsleden en derden....</i>	<i>52</i>

2.5.1 Patrilineair of matrilineair?	52
2.5.2 Mama	53
2.5.3 Papa	56
2.5.4 De grootouders, de ouderen en de voorouders	59
2.5.5 De kinderen	67

Hoofdstuk 3: Afrikaans ontwikkelingsmodel van het kind..... 71

3.1 Ontwikkelingsmodel	71
3.2 Stadium 0: De geboorte	72
3.3 Stadium 1: van waterig tot consistent (0-2,5 jaar)	72
3.3.1 Kader	72
3.3.2 Opvoedingskenmerken	72
3.3.3 Toewijzing van de naam	74
3.4 Stadium 2: de ablactatie (2-3 jaar)	79
3.4.1 Motorische ontwikkeling en spel in Afrikaanse culturen	80
3.4.2 Taken thuis	82
3.5 Stadium 3: Ontwikkeling van de sociale vaardigheden (3-6 jaar)	84
3.5.1 Ontwikkeling van de normen	84
3.5.2 Ontwikkeling van de waarden	86
3.5.3 Sprookjes	88
3.5.4 Raadsels en spreekwoorden	91
3.5.5 Traditionele spelletjes	91
3.6 Stadium 4: Voorbereiding op de volwassenheid (8-10 jaar)	92
3.6.1 Autonomie en verantwoordelijkheidszin	92
3.6.2 Parentificatie	92
3.7 Stadium 5: Intrede in de volwassenheid (10-14 jaar)	97
3.7.1 Het concept adolescentie	97
3.7.2 Overgangsrituelen en initiatierituelen	97
3.7.3 Initiatierituelen	99
3.8 Stadium 6: Evaluatie van de jonge volwassenen (18-21jaar)	106
3.9 Stadium 7: Verantwoordelijkheden in de gemeenschap (18-21 jaar)	106
3.10 Stadium 8: De klasse der wijzen (+45 jaar)	107

Hoofdstuk 4: Het Afrikaanse model ontregeld: migratieproblemen 108

4.1 Identiteitscrisis van de Afrikaanse gemeenschap	108
4.1.1 Inleiding	108
4.1.2 Het individu leeft geïsoleerd van zijn gemeenschap	109
4.1.3 Collectivisme maakt plaats voor individualisme	110

4.1.4 De ouderen nemen hun rol in de gemeenschap niet meer op .	111
4.2 Wanneer de bredere gemeenschap faalt	112
4.3 Partnergeweld	113
4.4. Geen sociaal netwerk meer	114
4.5 Verkleining van de gezinskern	115
4.6 Kinderarbeid	116
4.7 Oude en nieuwe gezinsvormen	117
4.7.1 Eenoudergezinnen	117
4.7.2 Polygame gezinnen	120
4.8 Verlies van ruimte.....	127
4.9 De school, een ruimte die de ouders ontgaat	127
4.9.1 Een vaag concept	127
4.9.2 Het gevaar van overinformatie	129
4.9.3 Vertrouwen in de rol van de leerkrachten en de ouders.....	130
4.9.4 Nood aan een betere afstemming tussen referentiekaders.....	131
4.9.5 Vooroordelen van de school	134
4.9.6 Spanningen tussen de thuis- en schoolcultuur	138
4.9.7 Frustraties van de adolescenten.....	140
4.9.8 De afwezige vaders	144
4.10 Andere culturele normen	151
4.10.1 Seksuele vorming	151
4.10.2 Werkverdeling tussen mannen en vrouwen.....	154
4.10.3 Voorrang geven aan communautaire relaties	155
4.11 Gevolgen van migratieproblemen	156
4.12 Straffen	159
4.12.1 Sociale controle	160
4.12.2 Correctierecht van de vader	160
4.12.3 Overtredingen en sancties	163
4.13 Mishandeling	167
4.13.1 Begripsomschrijving.....	167
4.13.2 Soorten mishandeling	172
4.13.3 Oorzaken.....	173
4.13.4 Het Afrikaans Handvest van de Rechten en het Welzijn van het Kind (1990).	179
4.13.5 Het groene telefoonnummer syndroom.....	184
4.13.6 Gevolgen van mishandeling.....	185
4.13.7 Zorg van mishandelde kinderen.....	188

Hoofdstuk 5: De ontwikkeling van de (culturele) identiteit	195
5.1 <i>Identiteitsproblemen</i>	195
5.1.1 Oorzaken	196
5.1.2 Gevolgen	201
Hoofdstuk 6: Ontwikkelingsmodel van de identiteit	203
6.1 <i>Fase 1: De geboorte</i>	203
6.2 <i>Fase 2: Socialisatie (Desoriëntatie – verwarring)</i>	204
6.2.1 Ontlenen en verwerpen	204
6.2.2 Stereotypen	205
6.3 <i>Fase 3: Associatie, dissociatie en verzoening</i>	205
6.3.1 Associatie	205
6.3.2 Dissociatie	206
6.3.3 Verzoening	207
6.3.4 Nood aan rolmodellen	207
6.3.5 De rol van de ouders	208
6.4 <i>Fase 4: Adolescentie (verwarring en verwerping)</i>	210
6.4.1 Verwarring	210
6.4.2 Slechte ervaring	210
6.5 <i>Fase 6: Volledige integratie en verwezenlijking</i>	211
6.5.1 ICB-stappenplan bij problemen, conflicten over racisme	212
Hoofdstuk 7: De moeilijke relatie met het CLB	216
7.1 <i>Slechte reputatie van het CLB</i>	216
7.2 <i>Geheimhoudingsplicht</i>	217
7.3 <i>Verschil tussen privésfeer en het publieke domein</i>	220
7.4 <i>Verschil tussen gebruik en officiële wetgeving</i>	222
7.5 <i>Therapeutische hardnekkigheid</i>	224
7.6 <i>Dossiers die niet verder geraken</i>	226
7.7 <i>Hoe kijken de ouders naar de ICB-rol?</i>	227
7.8 <i>Gesprekken</i>	228
7.9 <i>Een kritische noot voor de CLB's</i>	236
7.9.1 Beter waken over de kwaliteit van de begeleidingen	236
7.9.2 Noodzaak van intervisiemomenten en aandacht voor interculturele casuïstiek in de CLB-werking	238

Hoofdstuk 8: Intermezzo's	240
8.1 Afrikaanse keuken	240
8.2 De bemeubeling van een appartement	241
8.3 Moedertaal of niet?	242
8.4 Waarom hebben Afrikanen zoveel kinderen?	243
8.4.1 Beperkt gebruik van anticonceptie	243
8.4.2 Demografisch beleid	244
8.4.3 Culturele factoren	244
8.4.4 Economische factoren	246
8.5 Waarom zijn Afrikanen zo gastvrij?	247
8.5.1 Geen wantrouwen tegenover vreemden	247
8.5.2 Delen als opvoedingsprincipe	248
8.6 Hoe wordt er naar een handicap gekeken?	248
8.7 Waarom eten Afrikanen uit een grote schotel?	251
8.8 Is het gepast om naar iemand zijn herkomst te vragen?	251
8.9 Mag ik drinken weigeren tijdens een huisbezoek?	252
8.10 Waarom zijn het zelden de vaders die contact opnemen met het CLB of de school?	252
8.11 Wat als iemand weent tijdens het gesprek?	253
8.12 Traditionele religies in Afrika	253
8.12.1 De dood	254
8.12.2 De voorouders	255
8.13 Religieuze keuzes	259
8.13.1 De islam	259
8.13.2 Christendom	263
8.14 Wat is racisme?	265
8.15. Moeten de koloniale standbeelden verdwijnen?	271
8.16 Wat als iemand heimwee heeft?	275
8.17 Hoe moet ik reageren als een ouder in mijn bijzijn een kind slaat?	277
8.18 Waarom Afrika zo onstabiel is	279
DEEL II:	281
Psychosociale dynamieken in Afrikaanse culturen	281

Hoofdstuk 1: Representaties van ziekte: de invloed van de cultuur in de conceptie ervan 282

1.1 Vorming van ziektepercepties.....	282
1.2 Het begrip cultuur.....	283
1.3 De invloed van cultuur op de ziektepercepties.....	283
1.4 Psychiatrische stoornissen in vier hoofdconcepten.....	287
1.4.1 De gek	288
1.4.2 Geestesziek	291
1.4.3 Depressie	296
1.4.4 Autisme.....	298

Hoofdstuk 2: Diagnostiek van psychische stoornissen: Waarom gebruiken we IQ-testen? 299

2.1 Noodzaak van testing	299
2.2 Wat is intelligentie?.....	301
2.3 IQ – een omstreden test.....	301
2.4 De impact van een IQ-test in de Afrikaanse gemeenschap.....	305
2.5 Faire diagnostiek	306
2.5.1 Inleiding	306
2.5.2 Vertekeningen	307
2.5.3 Onderzoek naar culturele vertekeningen	309
2.5.4 Valide instrumenten?	310
2.5.5 Kritiek.....	312
2.5.6 Overwaarden	314
2.5.7 Conceptie van intelligentie in Afrika	315
2.5.8 Te statisch	317
2.5.9 Het Flynn-effect	317
2.5.10 Momentopname	319
2.5.11 Over de non-verbale testen	319
2.5.12 Conclusie: Weg met de IQ testen?.....	320

Hoofdstuk 3: De behandeling van psychische stoornissen..... 322

3.1 Autisme in Afrikaanse culturen.....	322
3.1.1 Probleemstelling autisme	322
3.1.2 Voorstelling van autisme in Afrikaanse culturen	323
3.1.3 Oorzaken van autisme	326
3.1.4 Gevolgen van een diagnose	336
3.1.5 Anamnese	337
3.1.6 De zorg van autistische kinderen in een Afrikaanse context	340

<i>3.2 Depressie in Afrikaanse culturen</i>	<i>352</i>
3.2.1 Probleemstelling depressie.....	352
3.2.2. Oorzaken van depressie.....	353
3.2.3 Factoren die een correcte diagnostiek verhinderen.....	360
3.2.4 Een sociale oplossing	378
Bibliografie	385